

Landskab

Nymølle Bæk ligger i den nordlige ende af Jyske Ås. Bakker, skrænter og slugter afløser hinanden, og naturen veksler mellem tæt skov, ellesumpe, åbne enge, overdrev og lyngbakker.

Om Jyske Ås er dannet som en rigtig ås eller som en randmorænedannelse ved man ikke, men efter istiden har rindende vand eroderet sig dybt ned i højderyggen og dannet mange skrænter og slugter op gennem Jyske Ås.

Nymølle Bæk udspringer i Pajhede Skov og løber i en stor bue mod nord, før den løber ud i Voer Å. Undervejs fødes bækken af talrige kilder og væld fra foden af de stejle skrænter.

Flot bøgerølle

Karakteristisk for skovbevoksningerne i Nymølle Bæk er bøgeskoven med de gamle bøgerølle. En veludviklet bøgerølle har mellem 15 og 30 stammer. Træet deler sig under jorden og skyldes stress, dels på grund af det barske klima og de tørre morænebakker, dels fordi mus, rådyr eller kvier har bidt af træet, mens det endnu var ungt.

Alm. Mælkeurt

På overdrev og lyngbakker græsser kreaturerne. De holder uønsket opvækst nede, så der kan gro mange forskellige urter. Hvis afgræsningen ophører, vil urter og planter blive skygget ihjel. På overdrevet vokser bl.a. Mælkeurt, Hunde-Viol og Tormentil. Samtidig bider kvæget de gamle og visne lyngplanter væk, så nye friske skud kan vokse frem.

Enebær, tjørn og andre stikkende buske og træer klarer sig fint, da de ikke ædes af kreaturerne. Ind imellem disse buske ses ofte en eg eller et rønnebærtræ. Det er en mus, der har gemt en nød eller en fugl, der har tabt et bæ, som så spirer frem i ly af de stikkende buske.

Ellesumpen

Fra skrænterne trænger vand ud fra kilder og væld langs Nymølle Bæk. Derfor er der altid vådt, hvilket giver ideelle livsbetingelser for tætte bevoksninger af elletræer, ellesumpe.

Rødellen er tilpasset de fugtige forhold og har kvælstoffikserende rødder ligesom ærteplanter, hvilket betyder, at den forsyner sig selv med kvælstof fra luften.

Når et elletræ fældes, farves kerneveddet rødt. Farven forsvinder dog ved udtørring. Veddet er næsten uforgængeligt under vand og er derfor velegnet til bundgarnspæle og huskonstruktioner under vand.

Kvælstoffikserende rod

Rødt kerneved. Foto: © Scampiv/Karsten Schnack

Mangeløv Foto: © Scampiv/Geirh Hansen

Ellesumpene blev tidligere brugt til stævningskove. Hvert 15. eller 20. år blev størstedelen af de mange tynde stammer fældet, hvorefter træerne igen danner nye stammer. Ellesumpene er rige på bregner, især Fjærbregne og Mangeløv, og hist og her ses Kambregne og Egebregne.

Gamle træsko

der sov med syv elleblade under puden. Elleblade bredt ud over korn eller lagt i skabe holdt mus og rotter væk. Ellefolket eller elverfolket boede i bakkerne omkring sumpene. Om dagen skjulte de sig under træernes rødder eller mellem bregnerne.

Nymølle Bæk og Jyske Ås-området

Området omkring Nymølle Bæk blev fredet i 1964 og udgør ca. 70 ha. Der er offentlig adgang til fods ad de afmærkede stier.

Syd for Nymølle Bæk ligger den statsejede ejendom Lunken, hvor der er indrettet en udestue med toiletter og en primitiv lejrlads. Endnu lidt sydligere ligger et andet fredet område omkring Fejborg Bakke, grevsmosen og Bollebakken. Begge steder er der muligheder for vandreture ad afmærkede stier.

De fredede områder i Jyske Ås er forbundet med en 32 km lang cykel- og gangsti fra Dronninglund til Øster Vrå. Cykelstien i Jyske Ås er også en del af Hærvejsruten, national cykelrute 3.

Nordjyllands Amt har udgivet en lang række foldere over fredede områder og regionale cykelruter, som udleveres gratis på turistbureauer og biblioteker i amtet. Foldere over de nationale cykelruter fås mod betaling, enkeltvis eller som en samlet pakke.

Publikums færdsel

Selv om du færdes i et fredet område med offentlig adgang, skal du være opmærksom på, at jorden er privatejet og stadig anvendes til land- og skovbrugsmål. Her gælder de almindelige regler for færdsel i naturen. Særligt for det fredede område gælder: Camping og bål-tænding er ikke tilladt. - Hunde må ikke medtages i det fredede område. - Fiskeri i Nymølle Bæk er ikke tilladt. - Tag al affald med dig. - Al færdsel sker på eget ansvar, også på arealer med græssende dyr.

Teknik og Miljø

Niels Bohrs Vej 30 - 9220 Aalborg Øst - Tlf. 9635 1000 - www.nja.dk

Ture i et fredet område Nymølle Bæk

TEKNIK
OG MILJØ

Nymølle Bæk

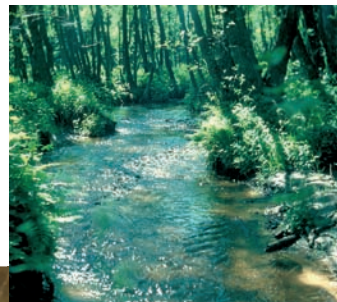
Selve Nymølle Bæk er enestående for landsdelen. Med sit tilskud af rent, køligt grundvand fra væld og kilder langs bækken, sit gode fald og sin grus- og stenbund er Nymølle Bæk et typeeksempel på vandløbstypen "øvre bæk". Her i den øverste del af vandløbssystemet findes endnu en række vandløbsdyr, som forureninger, reguleringer og hårdhændet vedligeholdelse har udryddet mange andre steder.

Vårfluelarve med hus. Foto: © Scampiv/Lars Geil

En finmasket køkkensigte kan bringe disse spændende dyr for dagen: Hurtigsvømmende, strømlinede døgnfluenymfer, mange forskellige vårfluelarver med huse opbygget af sand, sten og pinde, langsomt kravlende sløvvingenymfer, små vandkalve, orme og mange andre smådyr.

En tur langs bækken afslører også tit de lidt større beboere. Talrige små ørreder, som lynhurtigt flygter fra skjul til skjul. Fra oktober til december kan du være heldig at opleve de store, kønsmodne ørreder, som nede fra Voer Å, der er kendt for sin store bestand af havørred, opsøger bækkenes grusbund for at gyde. Ørredernes "reder" ses som lyse, oprødede pletter i den mørke grusbund. Normalt opholder ørrederne sig 2 år i bækken, inden de trækker til havs.

Havørred på grusbund. Foto: © Scampiv/Lars Laurson

Kulturhistorie

Tidligere var bækken stemmet op og drev en vandmølle ved Nymølle. Som ved så mange andre vandmøller blev opstemningen senere brugt til at drive et dambrug, der dog nu er nedlagt. De gamle damme kan stadig ses, men vandmøllen er væk.

Når bønderne nord for dalen skulle til møllen med deres korn, fulgte de snoede spor ned gennem dalen. Nogle hundrede meter nord for møllen krydsede møllevejen bækken, og her findes stadig en smuk gammel kampestensbro. Stien er lagt ned på en spang ved siden af broen, så denne kan studeres på nært hold.

Signaturforklaring til kort

